

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ

Pracovní list byl vytvořen pro žáky s různou úrovní znalosti češtiny (úkoly lze dle aktuální úrovně žáků upravovat). Pracovní list může sloužit pro samostatnou práci (upevnění pojmů, zopakování) nebo lze s jeho pomocí vysvětlit učivo. Majoritní žáci mohou pracovní list vyplňovat sami, žáci s OMJ / slabší žáci s pomocí učitele.

Věková skupina: 2. - 3. třída ZŠ (pro vyšší ročníky může plnit opakovací funkci)

Český jazyk: Společně s pracovním listem lze v hodinách českého jazyka využít pracovní listy **Staré pověsti české – Český jazyk**, zařazený na konci dokumentu. Jednotlivá jazyková cvičení jsou rozdělena do ročníků.

2. ročník – vlastní jména, pravopis dě, ně, vě, mě, pravopis i, í / y, ý, souřadná a nadřazená slova, slabika a hlásková stavba slov, pravopis párových souhlásek

3. ročník – přítomný čas, slovní druhy (podstatná jména, slovesa), mluvnické kategorie podstatných jmen, přídavná jména, vyjmenovaná slova a slova příbuzná, synonyma, antonyma

Obsahový cíl:

- Žák se seznámí s nejstaršími českými pověstmi.
- Žák dokáže chronologicky seřadit události a další údaje (vyhledávání v textu).
- Žák vyhledá informace v textu – umí rozlišit pravdivá a nepravdivá tvrzení.
- Žák drammatizuje text.
- Žák interpretuje pověst.

Jazykový cíl:

- Žák dokáže k informacím v textu přiřazovat obrázky.
- Žák vyhledává neznámá slova ve slovníku.
- Žák dokáže jednoduše převyprávět text na základě informací v tabulce.
- Žák na základě pomocných otázek dokáže jednoduše popsat obrázky.
- Žák se naučí z paměti text ve scéně (podle úrovně žáka), mluví nahlas a zřetelně vyslovuje.

Slovní zásoba:

praotec Čech, Lech, Krok, Přemysl, Libuše, Teta, Kazi, hora Říp, vědkyně, předpovídat budoucnost, Vyšehrad, Vltava, předek, královna, vládkyně, kněžna x kníže, provdat se, slavné, osada, houští, družina, lovení zvěře, sezení u ohně, vláda, bylinkářka, léčitelka

Jazykové struktury:

Co znamená ...? Bydlel(a) v/ na ... Vystoupil na horu Říp. Předpověděla, že ... Na začátku / nejdříve (byl / vládl) ... Pak / po něm (vládl) ... První, druhý/á, třetí, poslední je / byl ... Po smrti ... To je pravda. To není pravda. Je / Není pravda, že ... Na obrázku je ... Je tam ... Vidím ... Jmenuje se ... Stojí / klečí / mluví / poslouchají / ukazuje ...

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

AKTIVITY:

TIP: Před aktivitami lze promítnout „Dějiny udatného českého národa“.

(kapitola 8: Praotec Čech: <http://dejiny.ceskatelevize.cz/208552116230008/>

kapitola 11: Báje: <http://dejiny.ceskatelevize.cz/208552116230011/>)

Úkoly 1, 2:

Žáci mohou nejprve informace vyhledat a podtrhnout v textu, poté doplnit do tabulky.

TIP: Úvodní text je vhodné doplnit obrázky – osvědčily se komiksové příběhy „Obrázky z českých dějin a pověstí“ (Černý, Zátka, Adla, Kalousek, 2011 Albatros).

Úkol 3:

Čtení s porozuměním. Samostatná práce / skupinová práce (dle úrovně žáků).

VARIANTA: majoritní žáci mohou napsat opravené věty na zvláštní papír.

Úkol 4:

Majoritní žáci mohou obrázky popsat na zvláštní papír; žáci s OMJ / slabší žáci s pomocí učitele ústně, následně také písemně. Slabší žáci mohou využít pomocných otázek.

VARIANTA: obrázky vystříhnout do dvojice (každý žák jeden obrázek), žáci se snaží volením vhodných otázek zjistit, co je na spolužákově obrázku

Úkol 5:

Dramatizace textu. Před hraním scének je vhodné si znovu přečíst úryvek pověsti (Jirásek, Alois: „Staré pověsti české“ nebo komiksové zpracování Černý, Zátka, Adla, Kalousek: „Obrázky z českých dějin a pověstí“) nebo si promítnout „Dějiny udatného českého národa“ – vhodná inspirace pro děti pro dramatizaci).

Lze propojit s předmětem Český jazyk a literatura a výtvarná výchova (výroba rekvizit, kostýmů).

Žáci s OMJ si pro upevnění slovní zásoby zahrát pexeso (viz **Příloha – Pexeso**), popř. spojovat obrázek s významem, dále si mohou tvořit slovníček (vypsat neznámá slova, najít ve slovníku, obrázek na internetu, v knize, nakreslit ke slovu obrázek, přeložit do mateřského jazyka).

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ

Kdysi dávno žili **na řece Visle** dva bratři s rodinami. Jmenovali se **Čech** a **Lech**. Žilo se jim zde ale špatně. Proto se rozhodli, že si najdou nový domov. Čas plynul, šli dlouho a dlouho, až došli k **hoře Říp**. **Praotec Čech** vystoupil na horu, rozhlédl se a řekl lidem, že je to jejich **nový domov**. Krásná země se lidem líbila. Rozhodli se, že se bude nazývat po Čechovi – **Čechy**. Vymýtili husté lesy a založili vesnice. Po smrti Čecha si zvolili moudrého **Kroka**, aby jim vládnul. Krok neměl syna, ale tři dcery: **Kazi, Tetu a Libuši**. Po smrti Kroka vládla **kněžna Libuše**. Bydlela **na hradě Vyšehrad**, který byl postavený na vysoké skále **nad řekou Vltavou**. Bystrá Libuše uměla předpovídat budoucnost. Předpověděla, že **město Praha** bude **slavné**. Kněžna Libuše vládla spravedlivě, ale některým mužům vadilo, že jim vládne žena. Proto se Libuše brzy **provдалa za Přemysla**.

Praotec = předek

kněžna = královna, vládkyně

předpovídat budoucnost = vidět, co se stane

1. Doplň tabulku:

	Kde bydlel(a)?	Co udělal(a)?
Praotec Čech		
Kněžna Libuše		

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

2. Seřad', jak po sobě vládli:

Krok – Přemysl – Praotec Čech – kněžna Libuše

_____ → _____ →

_____ → _____

3. Vybarvi, co je pravda 😊 a co není pravda ☹ :

Bratři se jmenovali Čech a Lech.	😊	☹
Bratři žili na řece Visle.	😊	☹
Praotec Čech vystoupil na horu Vyšehrad.	😊	☹
Krokovy dcery byly Kazi a Libuše.	😊	☹
Po smrti Kroka vládla Libuše.	😊	☹
Hrad Vyšehrad je nad řekou Vislou.	😊	☹
Kazi předpověděla, že Praha bude slavná.	😊	☹
Libuše se provdala za Přemysla.	😊	☹

4. Zkus popsat obrázky Josefa Mathausera. Využij pomocné otázky.

Kdo je na obrázku?

Jak se jmenuje?

Co dělá?

Co o něm/ní ještě víš?

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

5. Zkuste si zahrát scénky:

Jak přišla naše země ke svému jménu

postavy: Čech, Lech, družina

scény: běžný život v osadě → jsou nespokojení, rozhodnou se odejít → putování, prodírání se houštím, lovení zvěře, sezení u ohně → výstup Praotce na horu Říp, řeč k družině → družina souhlasí, vymyslí název země

Jak se stal Přemysl knížetem

postavy: Krok, Kazi, Teta, Libuše, Přemysl, družina

scény: vláda knížete Kroka, představení jeho dcer (Kazi – bylinkářka, léčitelské schopnosti, její manžel Bivoj zabil kance holýma rukama; Teta – mluvila s duchy; Libuše – věštila budoucnosti) → smrt Kroka, volba Libuše kněžnou → hádka mužů, urážka Libuše → nalezení nového knížete Přemysla

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

Příloha – Pexeso (Jak přišla naše země ke svému jménu)

	<p>nespokojený</p>		<p>houští</p>
	<p>putovat</p>		<p>lovit zvěř</p>
	<p>sedět u ohně</p>		<p>výstup na horu (lézt)</p>
	<p>vymyslet</p>		<p>souhlasit</p>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ – ČESKÝ JAZYK 2. ročník

1. Vypiš z textu vlastní jména:

---

2. Doplň skupiny dě, ně, vě, mě. Slova pak zkontroluj v textu.

žilo se jim špat____, nová ze____, k____žna Libuše, na hrad____ Vyšehrad,
u____la předpovídat budoucnost, ____sto Praha, vládla spravedli____,
____kterým mužům, Libuše předpo____děla

3. Doplň i, í / y, ý. Slova pak zkontroluj v textu.

ž____li, dcer____, bratř____, postaven____, rod____nami, kd____si, j____m, Ř____p,
jej____ch, někter____m, po smrt____, tř____, Libuš____, vad____lo, syn____

4. Ze slov vyškrtni vetřelce a doplň slovo nadřazené:

Visla, Vltava, Krkonoše, Labe	_____
Čech, Zbyněk, Krok, Přemysl	_____
Praha, Brno, Ostrava, Šumava	_____
Říp, Sněžka, Praha, Praděd	_____
Čechy, Plzeň, Polsko, Německo	_____
Vyšehrad, Karlštejn, Visla	_____

5. Rozděl slova na slabiky a vyznač hláskovou stavbu slov:

Libuše

Přemysl

Krok

Vyšehrad

6. Doplň hlásky:

nový domo____, hra____ Vyšehra____, pře____povídat budoucnost, složil sli____,
le____ký úkol, včelí me____d, he____ká dí____ka, kančí zu____, lo____ na Vltavě,
měkký me____, vcho____ do hradu, péci chlé____, starý du____, silný řetě____,
pohře____ knížete, ostrý nů____, mří____ v bráně, tesat prá____, veselý smí____

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ – ČESKÝ JAZYK 3. ročník

1. Představ si, že ses vrátil o mnoho století zpátky, jsi kronikář a zapisuješ události, které se právě dějí. Najdi v textu věty a napiš je v přítomném čase:

Na řece Visle _____.

_____ Čech a Lech.

_____ špatně.

Po smrti Kroka _____.

_____ na hradě Vyšehrad, který _____

_____ Vltavou.

Bystrá Libuše _____.

2. V textu podtrhni červeně podstatná jména a modře slovesa:

Kdysi dávno žili na řece Visle dva bratři s rodinami. Jmenovali se Čech a Lech. Žilo se jim zde ale špatně. Proto se rozhodli, že si najdou nový domov. Čas plynul, šli dlouho a dlouho, až došli k hoře Říp. Praotec Čech vystoupil na horu, rozhlédl se a řekl lidem, že je to jejich nový domov.

3. U vybraných slov z textu urči pád, číslo, rod (životnost):

	pád	číslo	rod
(na) řece			
(s) rodinami			
(najdou) domov			
(k) hoře			
Praotec			

4. Vyhledej v textu přídavná jména a doplň je:

_____ domov _____ Libuše

_____ Kroka _____ země

_____ skále _____ lesy

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

5. Vypiš z úvodního textu slova vyjmenovaná a slova příbuzná.

B by, bý	
L ly, lý	
M my, mý	
P py, pý	
S sy, sý	
V vy, vý	
Z zy, zý	

Napiš vyjmenovaná slova k obojetné hlásce, které zůstal prázdný řádek:

---

6. Napiš synonyma:

žili - _____ jmenovali se - _____

špatně - _____ rozhodli se - _____

bystrá - _____ provdala se - _____

moudrý - _____ (čas) plynul - _____

7. Napiš antonyma (slova opačného významu):

brzy - _____ najdou - _____

moudrý - _____ vystoupil - _____

vysoký - _____ spravedlivě - _____

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

Použité zdroje:

Obrázky:

[cit. 2018-02-02] Dostupný pod licencí Public Domain a Creative Commons na WWW:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Mathausen_-_Praotec_%C4%8Cech_na_ho%C5%99e_%C5%98%C3%ADp.jpg>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Mathausen_-_Kn%C4%9B%C5%BEna_Libu%C5%A1e_v%C4%9B%C5%A1t%C3%AD_sl%C3%A1vu_Prahy.jpg>

<<https://pixabay.com/cs/handshake-jednota-souhlasil-526408/>>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

